
SUSTAV UPRAVLJANJA AMBALAŽNIM OTPADOM SRBIJE

MSc Milica Lukić

Univerzitet u Beogradu – Geografski fakultet, Srbija

Izgradimo održivu BiH 2, Sarajevo, Ilidža, 17. -18. oktobar 2024.godine

Zakon o ambalaži i ambalažnom otpadu

("Sl. glasnik RS", br. 36/2009 i 95/2018 - dr. zakon)

Ovim zakonom uređuju se **uslovi** zaštite životne sredine koje ambalaža **mora da ispunjava za stavljanje u promet, upravljanje** ambalažom i ambalažnim otpadom, **izveštavanje** o ambalaži i ambalažnom otpadu, ekonomski instrumenti, kao i druga pitanja od značaja za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom.

Odredbe ovog zakona primenjuju se na **uvezenu ambalažu, ambalažu koja se proizvodi, odnosno stavlja u promet i sav ambalažni otpad** koji je nastao privrednim aktivnostima na teritoriji Republike Srbije, bez obzira na njegovo poreklo, upotrebu i korišćeni ambalažni materijal.

Zakon o ambalaži i ambalažnom otpadu

("Sl. glasnik RS", br. 36/2009 i 95/2018 - dr. zakon)

Zakonom je uvedeno načelo da “zagađivač / onečišćivač plaća”

Time je Republika Srbija **uvela sistem produžene odgovornosti proizvođača** = privredni subjekti koji na tržište stavljaju proizvode upakovane u ambalažu, dužni su da troškove njenog sakupljanja i tretmana ugrade u cenu proizvoda.

Proizvođači su takođe dužni da naknadu za svaku tonu ambalaže stavljenu na tržište uplate u budžet ili da je daju ovlašćenim operaterima sistema upravljanja ambalažnim otpadom sa kojima imaju potpisan ugovor.

Operateri sistema upravljanja ambalažnim otpadom u RS:

SEKOPAK

<https://sekopak.com/>

EKOSTAR PAK

<https://www.ekostarpak.rs/>

DELTAPAK

<https://www.deltapak.rs/>

CENEKS

<https://cenex.rs/>

TEHNO EKO PAK

<http://tehnoekopak.com/>

EKOPAK SISTEM

<https://www.ekopak.rs>

UNI EKO PAK

<http://www.uniekopak.rs/>

INTERZERO PAK

<https://interzero.rs/>

Količine ambalažnog otpada u Srbiji:

60 kg/st

Građani Srbije proizvedu oko 60 kg ambalažnog otpada
po glavi stanovnika godišnje

6 647 033 stanovnika

Broj stanovnika u Republici Srbiji, Popis 2022

**2 589 344 domaćinstva &
435 257 privrednih subjekata**

Domaćinstva u Srbiji – Popis 2022; Agencija za
privredne registre 2023

PODACI O KOLIČINAMA AMBALAŽNOG OTPADA NISU PRECIZNI I POTPUNI:

Oko 30 odsto privrede NE izveštava Agenciju za životnu sredinu uopšte (SEPA), ili ne izveštava tačno!

Pored toga, firme koje na tržište stavljaju manje od jedne tone ambalaže godišnje, oslobođene su obaveze izveštavanja.

PODACI O KOLIČINAMA AMBALAŽNOG OTPADA NISU PRECIZNI I POTPUNI:

Nisu poznate ni tačne količine otpada koje generišu građani, u svojim domaćinstvima.

U 2022.godini Izveštaje je dostavilo 105 lokalnih samouprava (od 145 JLS).

Iako je posebnim Pravilnikom* predviđeno da sva komunalna preduzeća sprovode analize količina i sastava komunalnog otpada 4 puta godišnje, mnoga preduzeća nisu u mogućnosti da pouzdano i redovno vrše date analize – samim tim ne mogu ni obezbediti adekvatne podatke. Mnoga komunalna preduzeća ne poseduju čak ni vagu za merenje otpada.

Oko 13% stanovnika Srbije NIJE obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpada.

*PRAVILNIK o metodologiji za prikupljanje podataka o sastavu i količinama komunalnog otpada na teritoriji jedinice lokalne samouprave ("Službeni glasnik RS", br. 14/2020)

POSTOJEĆE STANJE NIJE ZADOVOLJAVAJUĆE

Republika Srbija već duži niz godina ima poteškoća u sistemu upravljanja ambalažnim otpadom.

Prema analizi koju je sproveo Ministarstvo zaštite životne sredine, **Uredba o utvrđivanju Plana smanjenja ambalažnog otpada za period 2020-2024.godina nije dala željene rezultate.**

Građanima Srbije i dalje nije u potpunosti omogućeno da vrše primarnu separaciju i odvajaju otpad koji se kasnije može ponovo iskoristiti.

ISPUNJENI NACIONALNI CILJEVI BEZ ŽELJENIH REZULTATA

Opšti i specifični ciljevi reciklaže ambalažnog otpada propisuju se Uredbom o utvrđivanju Plana smanjenja ambalažnog otpada, koja se donosi za period od pet godina (2020-2024.godina)

	Opšti ciljevi				
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Ponovno iskorišćenje	61%	62%	63%	64%	65%
Reciklaža	56%	57%	58%	59%	60%

	Specifični ciljevi za reciklažu				
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Papir/karton	62%	64%	66%	68%	70%
Plastika	26%	30%	34%	38%	42%
Staklo	44%	45%	46%	47%	48%
Metal	45%	46%	47%	48%	49%
Drvo	17%	19%	21%	23%	24%

RECIKLAŽA AMBALAŽNOG OTPADA – ISPUNJENI CILJEVI BEZ ŽELJENIH REZULTATA

SEPA: Na tržište Srbije stavljeno ukupno **401 229.5 tona** ambalaže u **2022. godini**.
Količina ponovno iskorišćenog ambalažnog otpada je 256 125.5 tona.
Od toga je **244 099.4 tona** ambalažnog otpada **reciklirano**.

Gde je završilo 145 104 tona ambalažnog otpada?

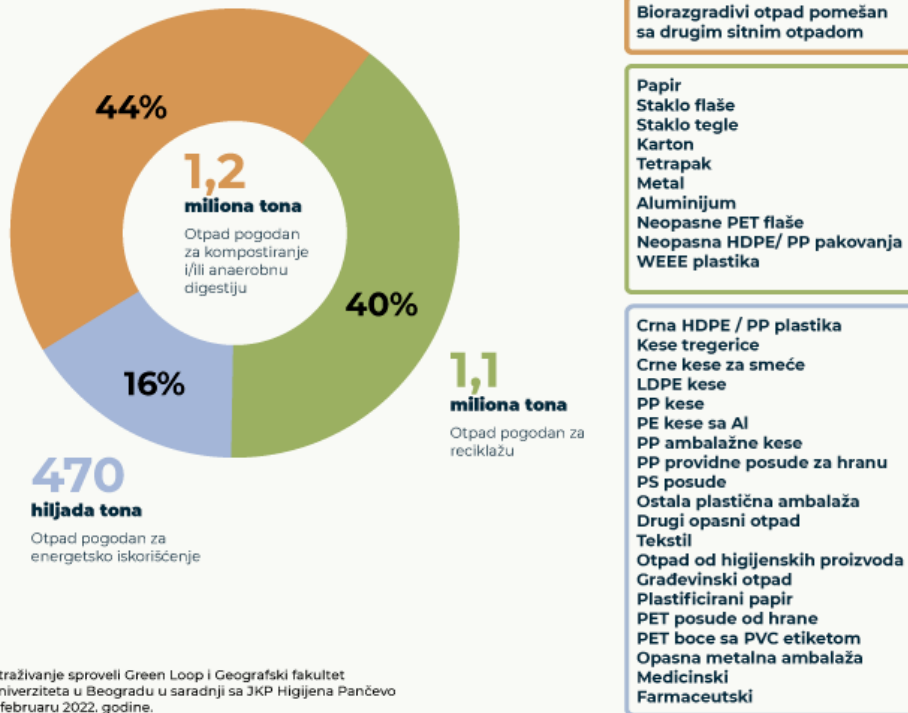
Reciklaža i ponovna upotreba otpada nije razvijena u dovoljnoj meri, tako **da veliki deo iskoristivog i reciklabilnog otpada završava na deponijama (odlagalištima)**.

Što se reciklaže otpada tiče, prema Izveštajima SEPA, **godišnje se reciklira oko 15% komunalnog otpada**, pri čemu **JLS učestvuju sa do 3%**, a ostatak dolazi iz neformalnog sektora i privrede.

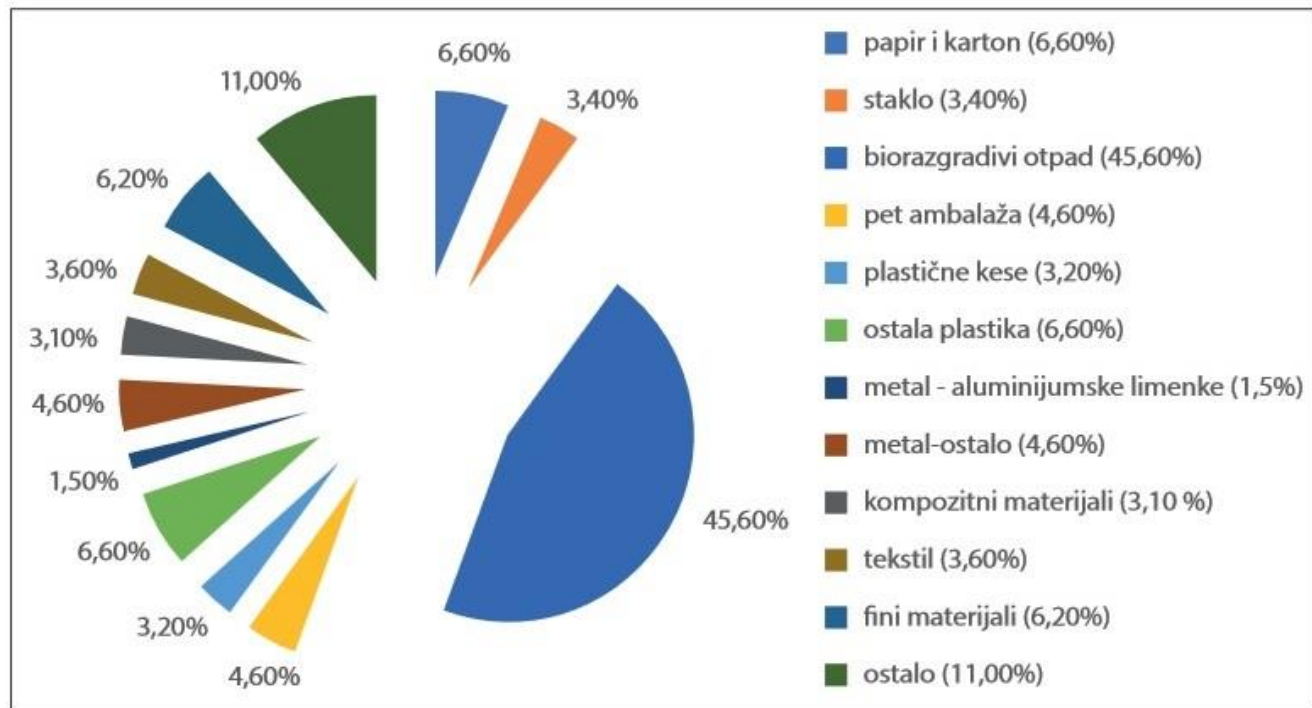
Operateri sistema nisu dovoljno ulagali u razvoj infrastrukture za sakupljanje komunalnog ambalažnog otpada, iako je to njima zakonom poverena obaveza.

Sastav komunalnog otpada prema mogućnostima za ponovno korišćenje (rezultati istraživanja)

U Srbiji se manje od 5% komunalnog otpada iskoristi kao resurs, iako bi boljom organizacijom i finansiranjem sistema mogli da ponovo upotrebimo:

Istraživanje sprovedli Green Loop i Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu u saradnji sa JKP Higijena Pančevo u februaru 2022. godine.

Slika 5: Morfološki sastav komunalnog otpada u 2022. godini (SEPA a, 2023.)

Kako unaprediti sustav upravljanja ambalažnim otpadom u Srbiji?

1) CILJEVI ZA RECIKLAŽU KOMUNALNOG AMBALAŽNOG OTPADA

Vlada Rpublike Srbije je 26.10. 2023. godine **usvojila izmenjenu Uredbu o utvrđivanju Plana smanjenja ambalažnog otpada** za period od 2020. do 2024. godine.

Tada su **PRVI PUT UVEDENI CILJEVI ZA RECIKLAŽU KOMUNALNOG AMBALAŽNOG OTPADA.**

Precizirane obaveze po pitanju ciljeva za reciklažu komunalnog ambalažnog otpada u koji spada **sva ambalaža iz domaćinstva, ali i iz ugostiteljskog sektora, kao i iz manjih trgovina ili drugih komercijalnih delatnosti, koja završi u komunalnom kontejneru.**

Novom Uredbom propisani su ciljevi za operatere sistema kako bi oni u saradnji sa komunalnim preduzećima sakupili minimalno:

Opšti ciljevi					
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Ponovno iskorišćenje	61%	62%	63%	64%	67%
Reciklaža	56%	57%	58%	59%	58%

Specifični ciljevi za reciklažu					
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024. Ukupan ambalažni otpad
Papir/karton	62%	64%	66%	68%	70%
Plastika	26%	30%	34%	38%	40%
Staklo	44%	45%	46%	47%	48%
Metal	45%	46%	47%	48%	45%
Drvo	17%	19%	21%	23%	24%

Komunalni ambalažni otpad
10%
8%
15%
1%
0%

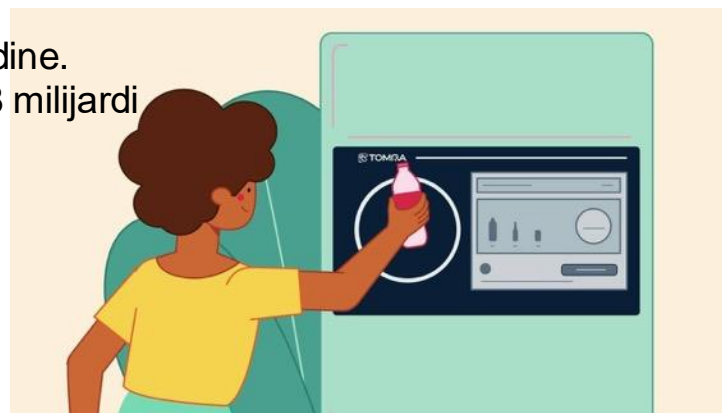
 BALKAN GREEN
ENERGY NEWS

2) DEPOZITNI SISTEM

Za 2027.godinu je najavljeno uvođenje depozitnog sistema u RS za povrat ambalaže od napitaka za PET boce i limenke.

Depozitni sistem (tamo gde je efikasno primenjen) može da obezbedi povrat više od 90% ambalaže od napitaka.

Primer: Rumunija je depozitni sistem uvela 30.11.2023.godine. Tokom prvih 9 meseci kroz depozitni sistem vraćeno je 1.8 milijardi limenki, PET i staklenih boca (oko 130 000 tona).

3) EKO-DIZAJN I EKO-MODULACIJA

Usvojen Novi **Pravilnik o obrascima izveštavanja o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom** ("Sl. glasnik RS", br. 21/2010, 10/2013, 44/2018 - dr. zakon i 14/2024) koji unapređuje izveštavanje i uspostavlja osnov za uvođenje eko-modulacije.

Eko-dizajn: ambalaža koja je u potpunosti reciklabilna; biorazgradiva i kompostabilna ambalaža, ambalaža od recikliranih materijala; višekratna ambalaža (reusable & refill packaging).

Eko-modulacija: finansijski mehanizam koji podrazumeva da kompanije koje plasiraju ambalažu plaćaju naknadu u zavisnosti od toga da li je ona dizajnirana da može isplativo da se reciklira. Favorizovaće se ona reciklabilna i biorazgradiva.

HVALA NA PAŽNJI

Pitanja & komentari?

milica.lukic@gef.bg.ac.rs

www.linkedin.com/in/milica-lukić-096994a4

CREDITS: This presentation template was created by **Slidesgo**, including icons by **Flaticon** and infographics & images by **Freepik**

